

Zrinsko-Frankopanska (8. poglavlje) također je bila odana Mariji, kako to dokazuje molitvenik Katarine Frankopan *Raj duše*, tiskan u Padovi 1560.

U dvama je narednim poglavljima riječ o prvim Marijinim životopisima i mariologijama, počevši od kraćih traktata pa sve do spomenutog djela Lovre Grizogona i napokon prve hrvatske mariologije koju je godine 1899. izdao Ivan Bujanović.

Kardinal Alojzije Stepinac, naš novi blaženik, govorio je da se ne boji za budućnost našega naroda dok bude štovao Majku Božju. Ova knjižica, obogaćena vrijednim znanstvenim izvorima nakon svakog poglavlja, može se čitati i kao pobudno duhovno štivo. Ona je tako pravi prinos Gospinom štovanju u našem narodu. Završimo ovaj kratki prikaz našom najstarijom molitvom Mariji, koja u današnjem hrvatskom jeziku glasi: *Štiti, Gospodine, sluge svoje miroljubivim odredbama i nas koji se pouzdajemo u zagovor Blažene Marije, učini sigurnim pred svim našim neprijateljima. Po Gospodinu našem...*

Vinko MASLAČ

Brian DAVIES, *Uvod u filozofiju religije*, »Biblioteka Scopus«, Zagreb, 1998. Preveli s engleskoga (*An Introduction to the Philosophy of Religion*, Oxford University Press, Oxford/New York, 1982.) Tomislav Bracanović i Damir Buterin.

U »Biblioteci Scopus« ove se godine pojavio prijevod knjige kakva se u nas rijetko može vidjeti na hrvatskom jeziku. Autor Brian Davies, profesor filozofije i teologije, ravnatelj Dominikanskih studija u Oxfordu (1993.) izdao je još 1982. tekst koji je ove godine (1998.) u

nas objavljen u prijevodu. Međutim, isti je autor, pod istim naslovom i s gotovo istim poglavljima objelodanio drugo izdanje 1993. godine. Sam kaže da je to temeljito prerađeno prvo izdanje tako da bi se, zapravo, moglo govoriti o novoj knjizi. K tome dodao je puno bogatiju, i, naravno, suvremeniju bibliografiju kao i novo kazalo pojmova. Dok se radujemo prijevodu prvog izdanja njegove knjige, možemo žaliti što nije namjesto njega odmah prevedeno drugo. Prevoditeljima ostaje zahvala za prijevod prvog izdanja, ali i izazov da prevedu i drugo koje je vrednije barem pod dva vidika: uvrštene su novije diskusije o predmetu, a uočljiva je i veća dozrelost autora u bavljenju ovom tematikom.

Kad se pogledaju poglavlja ove knjige koja bi trebala biti uvod u filozofiju religije, pomišlja se da bi mogla nositi neki drugi naslov. Gledana pod tim vidikom, knjiga je više neka filozofija o Bogu nego li dostatan uvod u filozofiju religije. Tekst se većim dijelom bavi mogućnošću dokazivanja ili opovrgavanje tvrdnje Božje opstojnosti te uvjetima pristupa tom pitanju kao i posljedicama pozitivnog ili negativnog odgovora. Tako se nižu poglavlja: Verifikacija i falsifikacija; Govor o Bogu; Bog i zlo; Ontološki dokaz; Kozmološki dokaz; Dokaz iz uređenosti; Iskustvo i Bog; Božji atributi – vječnost, sveznanje; Moralnost i religija; Čudo te Život nakon smrti.

S druge pak strane, čitatelj naviknut na, recimo tako, kontinentalnu filozofiju i njezin tradicionalni način metafizičkog pristupa spomenutim temama može se osjetiti dvostruko prevaren. Naime, držat će da su se iste teme dublje i preciznije obrađivale u spomenutoj tradiciji te da su u ovoj knjizi svedene na jezik primjeren nečem drugom a ne tako dubokom iskustvu i uvidima čija

se tematizacija pretpostavlja da bi se nekako dotaklo izvorište tih pitanja.

Autor bi nas želio uvesti u filozofiju religije obrađujući neka njezina pitanja, a ne određujući unaprijed što bi čitatelji morali zaključiti. I u drugom se izdanju spominje poteškoća definicije filozofije religije. Naime, unatoč sadašnjeg mnoštva, nekad nezamislivog broja publikacija o njoj, još uvijek, tvrdi pisac, nije posve jasno što bi ona imala biti. Zato se i drugo izdanje bavi kontroverznim raspravama i temeljnim pitanjima religije o tome kako su ih obrađivali Anselmo, Toma Akvinski, Descartes, Leibniz, Hume, Kant, Karl Barth pa i Wittgenstein.

Rasprava o tim filozofima ne vodi se uvijek onako kako su to oni činili u svojim djelima. Autor uključuje filozofe inspirirane jednom drugom tradicijom, nastalom u novije vrijeme, to jest nakon smrti spomenutih velikana. Dovoljno je konstatirati da se često citiraju Flew, Hick, Swinburne i drugi.

Aktualnost ove knjige na našem području u prvom se redu sastoji u tom što daje mali uvid u drukčiji pristup dokazivanju Božje egzistencije i religijskim temama nego li je to u nas bila tradicija: bilo onih koji su zastupali opstojnost Božju, bilo onih koji su je nijekali ili su bili neopredijeljeni.

Knjiga će najviše koristiti onima koji se nisu upoznali s angloameričkom filozofijom i njezinim stavovima o Božjoj opstojnosti. Sigurno će biti korisna u prvom redu početnicima. Pisana je jednostavno tako da može biti prvim uvodom u filozofiju o Bogu i religiji kako studentima tako i drugima koji se žele baviti tom problematikom.

Čitajući knjigu, barem izdanje koje je prevedeno na hrvatski, čovjek se ne može oteti dojmu da su joj citati ipak bolji dio. To pak nikako ne znači da je suvišna i bezvrijedna. Dapače!

Nikola STANKOVIĆ